

Bogata i uspešna karijera Anđelke Bojović krunisana je njenom retrospektivnom izložbom koja je tokom marta održana u Umetničkom paviljonu "Cvijeta Zuzorić". Izložene slike, grafike i crteži daju presek njenog, preko tri decenije, dugog bavljenja umetnošću ali svojim motivima otkrivaju i isto toliko dugo "druženje" sa Vatoom. Ovaj slavni francuski slikar rokokoja je još od studentskih dana dominantna inspiracija ove slikarke i kako ona kaže s vremenom "on je počeo da biva kao živ čovek".

– *Zato ovaj razgovor započinjemo pitanjem: odakle ta posvećenost Vatoou?*

Otkrila sam ga još u studentskim danima. Rokoko, vreme u kojem je on živeo i stvarao, je jedan čudan period koji je skoro dekadantan u odnosu na ono što je bilo pre ili posle. Vatoova dela sam prvo gledala u knjigama, a potom uživo u muzejima i onda sam osetila kakav je on kao slikar ali i kakva je cela ta epoha. Shvatila sam da je u pitanju vrlo zanimljiv slikar kod koga se može mnogo toga videti. Meni se dopala cela ta epoha rokokoja, Luja XIV i ta želja za uživanjem koja je tada postojala. Čovekova želja da u nečemu uživa će da postoji dokle god postoji i čovek. Jedan od razloga zašto sam se posvetila Vatoou je i taj što je on fantastičan crtač i dok se gledaju njegove kompozicije i ta odeća njegovih junaka, prosto se uživa. Međutim, kod Vatooa je sve obojeno melanholijom. Tako sam jednom prilikom profesoru Vasiću, koji je znao da se bavim Vatoom, rekla kako je Vatoou bio zaljubljen i patio zbog te svoje ljubavi a on mi je odgovorio "Ma pustite vi to, on je bio bolestan od tuberkuloze i to je žal za živo-

tom". Vatoou je žalio za svojim životom i to se vidi na njegovim slikama. Vidi se da je u isto vreme i uživao i patio, i to je moguće videti u njegovim kompozicijama a naročito u figuri Mezetina, kojom sam se najviše i najduže bavila, jer je personificirao ceo njegov rad i celu epohu. Sve je sadržalo to telo svirača koje ima jedan karakterističan položaj, poluotvorene usne, te fino uvijene ruke koje drže gitaru... Godinama sam se bavila tom figurom, počev od lica preko pojedinih delova tela i to se sve vidi na izložbi. Imala sam dovoljno razloga da prolazim kroz to slikarstvo i tom prilikom sam ostavila i deo sebe. To što ja radim ne mogu nazvati citatima, to nije ni interpretiranje, to je prosto želja da se proživi to slikarstvo i vidi kako je taj čovek stvarao i da je pri tom istovremeno i uživao. Kad radim grupne kompozicije, kao što je "Žersenova firma", to vam je kao da vodite dijalog sa tim njegovim ličnostima.

– *Da li to znači da se dok slikate, vraćate u društveno–istoijski kontekst rokokoja?*

To mi je bila želja. Meni nikada nije bilo jasno kada se u pozorištu radi Šekspirov komad, zašto se menja kontekst i radnja postavlja u današnje vreme, sa drugom scenografijom i kostimima. To nikad nisam mogla da opravdam, jer je suština u idejama koje su večite i samim tim nezavisne od epohe. Da bi ste shvatili trenutak u kome su ideje nastale ne možete da skinete odeću Vatoovim junacima, ili promenite pejzaž u kome se scene dešavaju, jer onda ste pobjegli od suštine i vremena u kom je on kao takav nastao. Ja sam itekako to poštovala. Prolazila sam kroz sve to i istovremeno posmatrala kako je on to sve slikao a i tehnološki mi je pomoglo da neke stvari slikam drugačije, lazurno. Dok sam studirala u školi, to nije bilo nešto na šta mi se ukazivalo.

– *Može li iz toga da se izvuče zaključak da vam se više dopada vreme rokokoja od ovog u kome živimo?*

Ne. Vratila bih se na detinjstvo kada mala deca uživaju u nekim junacima koji su čista fikcija, ali se deci čini da je to stvarnost. Tako je i ovo što ja radim jedna divna igra sa samim sobom, mogućnost da se pobegne iz stvarnosti i da se na jedan fini način zabavi. To je želja da se stvori svet u kojem ti je lepo.

– *Poznati ste po autentičnim i za vas svojstvenim ramovima, koje vi sami pravite. Oni su vrlo bitni kada je kada reč o vašem stvaralaštvu, a važni su i pilikom percepcije dela. Recite nešto više o njima.*

Posmatrajući to vreme Luja XIV, te raskošne kostime i mnogo, mnogo zlata koje sija oko tih kostima, sve me to zaintrigiralo. Gledajući slike u muzejima shvatila sam da ti zlatni ramovi često opterećuju sliku, smetaju joj i da bih ih ja vrlo rado promenila. A onda sam pomislila da su ti zlatni ramovi neka potreba da se doda još jedna kap tom zadovoljstvu i onda sam shvatila da i sadržaj slike i ram hoću da likovno "prežvaćem", i da to u jednom trenutku suprostavljam a u drugom trenutku nalazim simbiozu i vezu. Koliko to zlato guši sliku a koliko ukrašava je druga stvar. Ramove sam često kolažirala, tako da ako su u pitanju radovi na papiru, onda su ti zlatni ramovi pravljeni od raznoraznih ambalaža, od različitih potrošnih materijala tako da su napravljeni kao jedna reciklaža. Na jednoj slici sam sama pravila ram od drveta, od stolara sam uzela različite parčice i slagala i lepila. To je bilo lepo zabavljanje i zato je meni to interesantno. I zato ova izložba pokazuje promene i različite varijante i rama i sadržaja same slike, jer je to bio zadatak.

– *Vrlo bitan segment u vašem stvaralaštvu, pored slika, imaju i grafike i crteži, koje ste takođe predstavili na izložbi?*

To su radovi na papiru, crteži rađeni laviranim perom, ima i kombinovanih tehnika itd. Sećam se da sam još u studentskim danima koristila drvenu boju a neki profesori su govorili "Ne, to nikako". Međutim, 1972. je u MSU bila izložba Dejvida Hoknija i kad sam videla da je on crtao crvenom bojom, videla sam da je to ustvari to isto što sam ja mislila. Znači, ima crteža koji su rađeni drvenom bojom, kombinovanom tehnikom, akvarelom. Ima radova na papiru koji su meni u jednom trenutku bili savršeno premošćenje od crteža ka ulju, jer mi je bio problem kako Vaoovu sliku da "prevedem" na ulje a da nije kopija. Crtež u stvari najbolje govori o prirodi čoveka i kada sam uradila te crteže, znači našla rešenje onda je relativno lako moglo da se slika.

– *Ako bi se pravila paralela između vašeg i Vatoovog stvaralaštva, kako bi vi to opisali?*

Videla sam Vatoove slike u Luvru i Metropolitenu, imala sam tu sreću da vidim Mezetina, to nežno lice sa tom divnom crvenom flekom. Imala sam jednu knjigu koju sam jako dugo eksploatisala a koja je usled neke štamparske greške imala neke fleke na licu Mezetina, tako da su se na licu pojavile plave fleke koje u stvarnosti uopšte ne postoje. Međutim, meni je to

pomoglo da tražim neka nova rešenja za seba, da pronalazim neke stvari koje meni u emotivnom smislu prijaju. Odjednom su počele fleke da se nameću na tom licu, i videla sam puno fleka kojih nema u originalu. Iz tog dugog, dugog gledanja kao pod lupom, sve više i više se vidi i zato ti poslednji crteži i slike iz 2005. imaju neku rošavost i čini mi se da više nije tako lep kao jedan od pre deset godina koga sam slikala. Ali to su neke promene koje su prirodne i dobro je što su se razlike desile. Vidi se da to nije puko prenošenje, i da je Mezetin mnogo finiji i nežniji nego što sam ga ja uradila.

– *Za razliku od mnogih koji ne žele da priznaju da imaju uzora u svom delu, vi se jasno i deklarativno pozivate na Vatoa. Šta vi želite da kažete kroz svoje delo, kada je ovaj umetnik rokoko u pitanju?*

Kroz moje delo, ja prema Vatoou iskazujem veliko poštovanje i ljubav. On počinje da biva kao živ čovek. Slikanjem Vatoa nastao je jedan divan svet komunikacije i prostor u kome se dešava ta komunikacija. Radeći te kompozicije razmišljam o tom životu, o tome kako je to funkcionisalo i ponekad sam nostalgična kada gledam te žene u tim dugim haljinama, dubokim dekolteima, kako su se muškarci lepo udvarali, kako su divni ti položaji tela...To je po meni neko divno komuniciranje.

– *Iako se nalazimo u 21. veku mnogi insistiraju na svojoj originalnosti. Da li je u umetnosti sve viđeno?*

Sve je rečeno. Kad odete u Pikasov muzej u Parizu i vidite njegove skulpture iz pedesetih, shvatite da se one svo ovo vreme stalno "vrte". Nešto posebno revolucionarno se ne može desiti u umetnosti. Možda je to vidljivije i burnije u intermedijalnim stvarima jer se tu umeće tehnologija. Ideja, duhovnost i istinitost su najvažnije. I umetnik mora biti pošten prema sebi. Umetnost traži iskrenost i čistotu i to je ono što nas razlikuje jedne od drugih. Ja verujem da će klasično slikarstvo da opstane jer čovek živi u svojim intimnim prostorima i nešto će imati da stavi na taj zid, jer će uvek živeti u nekim ograđenim prostorima i imaće potrebu da nešto pogleda, bez obzira što ima elektroniku. Umetnost ide dugim koracima, i mnogo toga se zove umetnošću a ima druge kvalitete, političke, sociološke ove ili one, ali klasična umetnost će opstati.

– *Pejzaži iz Crne Gore?*

Na izložbi su predstavljeni i pejzaži koje sam slikala u Crnoj Gori. Oni su nastajali tokom leta a preko godine sam radila Vatooa. U Crnoj Gori, na planini sam leti provodila po dva meseca i tako su svake godine nastajale slike. Onda ih odnesem u Beograd i nekad ih vratim u Crnu Goru da ih ponovo sagledam, nešto dodam ili promenim, tako da su mi te slike autobiografske, vrlo su mi drage i tu se ima direktan odnos sa tom divnom prirodom. To izgleda dosta idilično i želela sam da portretni slikam taj pejzaž. I to upravo tako i izgleda. Ovi pejzaži su jedna druga priča i drugi životni zadatak. To se prosto tako dešavalo.